

Baksidan av sommarens värme

29.11.2018

Sommaren 2018 gick sannerligen till historien. Efter att ha genomlidit ett par kalla och ostadiga somrar blev vi äntligen belönade med flera soliga semester månader i tropisk anda – på gott och ont. Juli blev den varmaste månaden i hela Meteorologiska institutets mätningshistoria. Är det fråga om en ren slump, eller en påtaglig följd av klimatförändringen?

Vilken värme!

Med värmerekordet i färskt minne känns det mer relevant än någonsin att stödja uppfinningar och satsningar för att motarbeta den globala uppvärmningen. Sedan 1997 har Ålandsbanken stöttat olika miljöprojekt med nästan 2 000 000 euro. Ansökan till årets Östersjöprojekt stängde i slutet av september och resulterade i en mängd intressanta och lovande ansökningar.

En rekordvarm sommar innebär rekordmycket alger

Precis som tidigare somrar konfronterades vi med en natur som vittnar om klimatuppvärmning och övergödda vatten. Algblomningar bestående av cyanobakterier, även kända som blåalger, hör till ett av de viktigaste bekämpningsområden för Östersjön och i år har ämnet varit synnerligen aktuellt. Algerna gillar nämligen samma väderförhållanden som vi – varmt och vindstilla – och denna sommar har de trivts bättre än någonsin. Den ökade förekomsten av blågröna alger väcker naturligtvis stor oro och mängder av frågor. Kan man urskilja vilka blågröna alger som är giftiga?

– Giftiga blågrönalger kan urskiljas från ogiftiga enbart genom laborietester. Samma art kan ibland producera gifter medan den ibland inte gör det. Således kan en algblomning som idag konstaterats ogiftig visa sig vara giftig imorgon. Därför borde man alltid förhålla sig till blågrönalger som om de vore giftiga, berättar Seppo Knuuttila, jurymedlem i Östersjöprojektet och specialforskare vid Finlands miljöcentral. Östersjöns näringsbelastning överstiger fortfarande Östersjöns skyddskommission HELCOM:s mål som uppdaterades vid ministermötet år 2013. Den syrefria och starkt fosforrika vattenmassan i djupa områden bromsar tillfrisknandet efter årtionden av för hög näringsbelastning.

Uppvärmningen i Östersjöområdet ökar risken för algblomning i framtiden. Vattenmassans allt kraftigare skiktning kan orsaka större syrefria områden, vilket i sin tur påskyndar läckaget av fosfor

från botten. De allt vanligare regnen vintertid sköljer mera näringsämnen till havet från avrinningsområdet, berättar Seppo Knuuttila.

Östersjön belastas av vår tids största utmaning, klimatförändringen, med den konsekvensen att algbloomningar verkar bli allt mer vanliga. Kan vi då undvika eller ens minska på algbloomningarna i framtiden? – För att Östersjöns tillstånd ska bli bra måste man vid sidan av klimatförändringens bekämpning även avsevärt minska utsläppen från den största orsaken till näringsbelastning, nämligen utsläppen från matproduktionen, berättar Seppo Knuuttila.

”Det centrala temat bland årets ansökningar var minskning och ersättning av plast.”

Klimatförändringen har omfattande konsekvenser

Följderna av den heta sommaren drabbade inte bara våra vatten. Det syntes även på torra land. Precis som för resten av Europa blev den långa torkan till slut för mycket, och resulterade i flera skogsbränder runtom i landet. Även skogsbränder har en indirekt koppling till klimatförändringen. Ett varmare klimat leder till att risken för skogsbränder ökar i motsvarande grad som risken för torka. Skogsbränderna i kombination med de ökade algbloomningarna är starka indikatorer på att klimatet håller på att förändras. Genom Östersjöprojektet kan vi göra skillnad genom att finansiera goda idéer som bidrar till att förbättra inte minst Östersjöns, utan även hela naturens tillstånd.

Östersjöprojektet samlade igen in en stor mängd ansökningar

Östersjöprojektets ansökningstid var öppen från maj till september och projektet mottog 128 ansökningar i år, vilket är lite mer än förra året. Ansökningskategorierna bestod av innovativa kilogram, engagerande projekt, lokala vattenskydd samt juryns uppdrag, som uppmuntrar barn och unga att uppfinna en innovativ lösning på hur man kan omvandla information och kunskap till handling. För andra året i rad fanns även digitala innovationer med som en egen kategori, vars jury är förstärkt med Skype-medgrundaren Niklas Zennström och Supercells vd Ilkka Paananen.

Det centrala temat bland årets ansökningar var minskning och ersättning av plast, likasom fjolårets ansökningar. Den exceptionellt varma sommaren med algbloomningar avspeglades även i ansökningarna och flera projekt sökte lösningar till minskning eller borttagning av alger. Flera ansökningar handlade också om cirkulär ekonomi, som betyder möjligast effektiv användning av material och återvinning samt delning av egendom och resurser. Mest ansökningar skickades in inom kategorin engagerande projekt, där ansökningarna bestod av en bred skala olika innovativa lösningar på miljöuppföstran och ökning av medvetenhet inom olika målgrupper.

Artikel från Ålandsbanking nr 2/2018 (publicerad 29.11.2018)

Text: Fanny Nyman & Crista Tammela / Foto: Adobe Stock

Vinnarna utses av en jury som består av flera miljöexperter samt med hjälp av en publikomröstning som pågår fram till mitten av december 2018 på www.balticseaproject.org

Om Östersjöprojektet

- Skapades för att finansiera och stödja projekt som förbättrar Östersjöns tillstånd.
- Blev en naturlig fortsättning på bankens målmedvetna miljöarbete. Ålandsbanken har alltsedan 1997 finansierat projekt som främjar miljöskydd.
- Förra året tilldelades nio olika projekt finansiering inom Östersjöprojektet. Projekten fick dela på nästan 250 000 euro.